

MISSNÖJDA SVENSKAR

TOIVO SJÖRÉN

Den svenska opinionen är kluven. En entreprenörsanda är i växande samtidigt som man gärna överlåter samhället åt staten. Många vill behålla välfärdsstaten men få är beredda att själva bidra med något.

Många av 1994 års väljare uttrycker idag ett klart missnöje med det parti som de röstade på i 1994 års val. Var tredje väljare har lämnat sitt gamla parti för att gå till ett annat eller till soffan. Bäst på att behålla väljarna har moderaterna varit med 91 procent av 1994 års väljare i behåll och vänsterpartiet med 88 procent av väljarna i behåll.

Missnöjet med socialdemokraterna har vuxit under det senaste året.

Detta har dock inte lett till någon förstärkning av det borgerliga blocket.

De socialdemokratiska förlusterna har huvudsakligen gått till vänster eller till soffan. Även om det finns direktövergångar till de borgerliga

partierna. 4 procent av s-väljarna har gått direkt från s till m.

Missnöjet med socialdemokraterna kan också mätas i förtroendet för regeringens politik. I den senaste mätningen om förtroendet för regeringens arbete sjönk andelen som sa att de tyckte att regeringen skötte sitt arbete på ett ganska eller mycket bra sätt från 45 procent i oktober till 32 procent i december. Bland LO-medlemmarna är det endast 24 procent som tycker att regeringen sköter sig på ett bra sätt. Bland kvinnor är det 28 procent.

En av orsakerna till de låga talen för regeringen handlar om arbetslösheten.

Det gäller den faktiska arbetslösheten men kanske i ännu högre grad oron för en ökande arbetslöshet.

Idag är det endast 15 procent av väljarna som tror att arbetslösheten kommer att minska under det kommande året.

Fyra av tio tror att den kommer att öka från nuvarande nivå.

Betyget för regeringen i dessa frågor är lågt. 2.1 i genomsnitt och uppgivenheten om möjligheterna att lösa problemen är uppenbar. De svarande har svårt att säga vad som skulle kunna lösa problemen.

Vad är det som kan lösa arbetslöshetsproblemen. Här kan man spåra en öppenhet och ett sökande. Utbildning nämns ofta, liksom arbetsmarknadslagarna.

Arbetstidsförkortningar

Ett generellt bättre företagsklimat nämns också. En grupp av förslag som nämns är olika typer av arbetstidsförkortningar. Något som ofta kommer upp i intervjuerna är varför man friställer människor i offentlig sektor och ger dem arbetslöshetsunderstöd istället för att låta dem arbeta inom vård och omsorg.

Orsakerna till arbetslösheten anser man står att finna såväl i utlandet som inom landet.

Utomlands pekar man på världsekonomins utveckling. 80-talet

TOIVO SJÖRÉN är projektledare på Sifo Samhälle och opinion.

kommer alltid upp i intervjuerna. Man säger att industrin inte hängt med i utvecklingen. Den tekniska utvecklingen är en annan drivkraft som förvärrar arbetslösheten genom att reducera behovet av arbetskraft. Inom Sverige pekar man på arbetsmarknadslagarna, invandring och neddragningarna inom den offentliga sektorn.

Sammanfattningsvis hittar allmänheten inte någon enskild syndabock som pekas ut.

Större förhoppningar

När det gäller Sveriges ekonomi i allmänhet är förhoppningarna något större än när det gäller arbetslöshetsproblematiken. Drygt var femte tror att den blir bättre, var tredje att den blir sämre och varannan att det fortsätter ungefär som nu. Jämför man förhållandena som de var i december 1995 kan man konstatera att andelen som tror på ökad arbetslöshet fördubblats på ett år.

När det gäller den egna ekonomin kan man skönja en viss minskad pessimism.

För ett år sedan trodde 45 procent att de skulle få lägre inkomster under det kommande året. Nu stannar denna siffra på 30 procent av befolkningen.

14 procent tror att de kan förbättra sina inkomster under det kommande året.

När man frågar om den politik som förts påverkar den egna situationen tycker de allra flesta att den förda politiken varit till nackdel för

dem själva. Endast 13 procent tycker att de haft fördelar av politiken. 62 procent tycker att de haft nackdelar av den.

De tycker också att skillnaderna mellan olika grupper blivit för stora (65%).

I det sammanhanget kan man också notera att stora delar betraktar sig som medelklass. Till den högre medelklassen räknar sig fyra av tio svenskar och till den lägre 48 procent. Bland arbetarna är det 20 procent som räknar sig till den övre medelklassen.

Politikens roll och vikt avtar idag för många människor. Det är något fler som säger att storföretagsledare har mest makt än det är människor som säger att regeringen har mest makt.

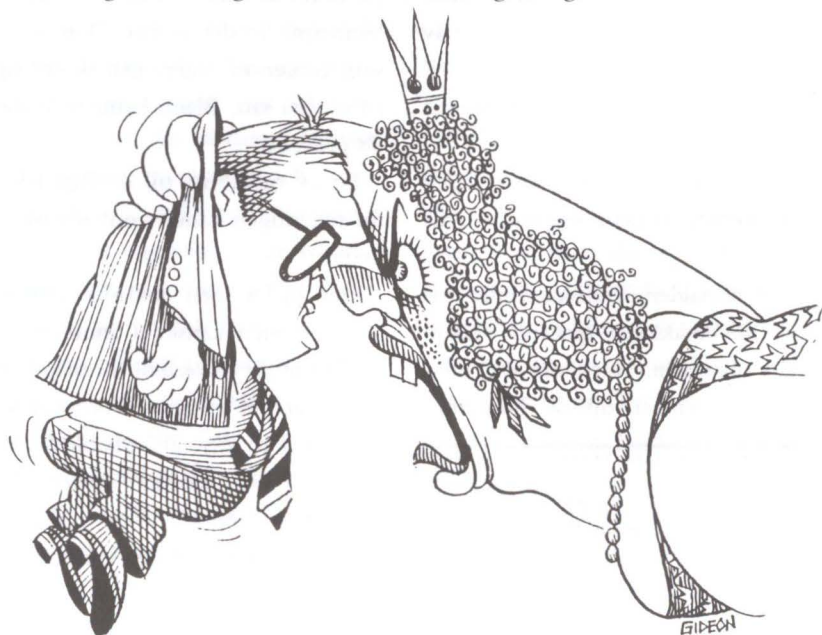
Missnöjet med hur demokratin fungerar finns där. 57 procent av svenskarna är nöjda med hur demokratin fungerar i Sverige. Kvinnor är

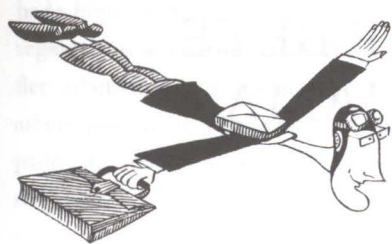
mer missnöjda (46%) än vad männen är (36%).

Svåråtkomliga politiker

Man tycker att det är svårt att nå fram till politiker. Endast 18 procent av befolkningen tycker att det är lätt att komma i kontakt med politikerna. Denna åsikt gäller i alla partier utan åtskillnad.

Six av tio ställer sig frågande inför hur man skall kunna utöva inflytande som medborgare. I det sammanhanget kan man fråga sig var gränsen går för legitimitet i det politiska systemet. Röstdeltagande ligger för internationella förhållanden på en hög nivå. Det gör det inte automatiskt. Människor måste tycka att det är viktigt och relevant att rösta. För alldeles självklara är inte våra höga röstetal. EU-valet kanske är ett udda exempel men ändå finns det där: Om man inte tycker att det är meningsfullt går man inte och röstar.

I EU-frågan är människor skeptiska. Varannan skulle vilja att Sverige lämnar EU och fyra av tio att vi stannar kvar. I EMU-frågan är det drygt var femte som vill gå med nu

och lika många som vill vänta och se. Fyra av tio kan inte alls tänka sig ett medlemskap i EMU.

I ett europeiskt perspektiv är svenskarna ett land av flexibla opportunisterna där man upplever filosofiska ställningstaganden som främmande.

Betoning av andlighet är klart lägre i Sverige än i Europa i övrigt.

Det finns såväl en entreprenöranda som en tendens att man utan problem kan överlåta samhället till staten.

Många vill ta tillvara välfärdssamhället utan att själva bidra med så mycket.

Det stora statliga ansvaret har lett till att människorna har en lägre till-

tro till sin egen förmåga att ta vara på sig själva.

Svenskar söker sig gärna till en modell som betonar en trygg vardag och materiellt välstånd snarare än risktagande och självutveckling.

Lättanpassliga svenskar

Svenskarnas opportunistiska och flexibla inställning gör att man har lättare att anpassa sig i arbetslivet och finna nya lösningar. I Sverige behövs det färre beslutsnivåer och man kan också etablera en arbetsorganisation som är bättre anpassad till snabba förändringar än man exempelvis kan i Frankrike med sin mycket hierarkiska organisationmodell.

ORD

Talang

De som för fram tanken att alla inte är lika begåvade och att olika begåvning får konsekvenser i vår internationella och symbolanalytiska värld rör upp starka känslor och sätter vårt jämlika blod i svallning.

Varför är olika förutsättningar i livet en så het potatis just hos oss? Det är ju inget nytt fenomen precis.

I Bibeln kan vi läsa liknelsen om punden, de anförtrödda punden och det nedgrävda pundet. Historien slutar med beröm för den gode och trogne tjänaren som gjorde bra ifrån sig och fördubblade sitt kapital, men med

gråt och tandagnisslan för den slöe som bara grävde ner sitt pund i jorden.

I den nya bibelöversättningen har man konverterat valutan från pund till talenter vilket gör poängen tydligare. Talenter är samma ord som talang.

Vad Jesus egentligen säger är: Gör det bästa av de förutsättningar du har fått. Satsa på dig själv. Det är din plikt att använda ditt liv och din förmåga så att du växer. Det är ett brott att vara passiv om det så bara är en enda möjlighet som går i stöpet. I så fall kan du gott sitta "i mörkret därute -- gråta och skära tänder". (Matt 25:14-30)

Jesus förstår talangen som ett investeringskapital från gud som det är ens absoluta skyldighet att använda sig av efter bästa förmåga hur litet det än är. Men i Sverige avvisar vi sådana personliga försök. I Sverige ska resultatet vara detsamma oberoende av egna insatser. Här glider "ha det lika bra" ihop med "vara lika bra" och förväxlas med människovärde.

De som avvisar skillnader borde få revidera Bibeln och tala om för den där Jesus att i Sverige satsas det inte på talang. Här har vi resultatjämlighet. Ska några ha servicejobb så ska alla ha det.

Helena Rivière